

• ŽITO —  
TOZD ŠUMI

Julija 1974 se je iz Gradišča, to je iz občine Center, preselil v novo zgradbo ob Šmartinski cesti št. 154 Žitov tozd Šumi. Stroški za gradnjo novega poslopja so bili veliki, zato niso mogli že takoj ob vselitvi posodobiti tehnologije in tako povečati tudi količino izdelkov, temveč so to storili v letih 1976 — 1980. Leta 1978 so montirali linijo za izdelavo lizik, ki je dotlej niso imeli, septembra lani so pričeli s proizvodnjo na novi »bombonske« liniji, marca letos pa so posodobili in obnovili proizvodnjo karamelnih mas in zavijanje ter pakiranje karamel. Vse skupaj jih je stalo okoli štirideset milijonov dinarjev.

Najpomembnejša naložba je bila prav gotovo linija za izdelavo bombonov, ki so jo kupili v Zahodni Nemčiji in na kateri lahko napravijo v osmih urah deset ton bombonov, medtem ko na staro linijo, ki so jo prinesli s seboj iz prejšnjih prostorov, napravijo v istem času skoraj polovico manj.

Novo linijo lahko upravljajo tri do štiri delavke, medtem ko jih mora biti na stari za nemoten potek dela deset do dvanajst. Če bi na tej liniji uvedli tudi popolnoma izmenno, bi lahko napravili še več bombonov. Toda zaradi neusklajenosti zmogljivosti med proizvodnjo bombonov in njihovim zavijanjem in pakiranjem tega zaenkrat ne morejo uvesti. Zato nameravajo čimprej, verjetno že v letu 1982, nabaviti še nekaj novih strojev za zavijanje in pakiranje bombonov.

Toda nova linija, na kateri delajo predvsem polnjene in nepolnjene bombone ter bombone s prašnatimi polnili, ni prinesla samo sodobnejše tehnologije in s tem tudi več teh sladkih izdelkov, temveč je, kot je poudaril tehnični vodja tozda Šumi Brane Mihelič, odpravila vsa najtežava in nevarna dela. Na stari liniji, kjer so morale delavke ročno prenašati maso, vročo 80 do 90 stopinj, je prišlo velikokrat do nesreč. Pogosti so bili tudi zastoji, saj so se zastareli stroji radi pokvarili.

Delo s sodeobnejšimi stroji pa zahteva večjo strokovno usposobljenost in izkušnost. Tega so se zavedali tudi v Šumiju, zato so v sodelovanju z mariborskimi ži-

vilskim centrom organizirali izobraževanje ob delu. Tečaje je obiskovalo prek štirideset njihovih delavcev. Precejšnjo pozornost so namenili vzdrževalcem. Sedem električarjev in mehanikov so za teden dni poslali na prakso v Zahodno Nemčijo, Italijo in Holandijo, to je v dežele, kjer so kupili opremo. To se jim je bogato obrestovalo, ko so posodabljali in prenavljali proizvodnjo karamelnih mas, saj so njihovi vzdrževalci večino dela opravili že pred proходом tujih monterjev.

Za delo na liniji karamelnih mas velja vse tisto, kar je bilo že rečeno za bombonsko linijo. Namesto prejšnjih 700 kilogramov karamelne mase v osmih urah jih napravijo zdaj 2.100; seveda pa je tudi to delo popolnoma avtomatizirano.

Skupaj s Pionirjem iz Subotice sodi Šumi v sam vrh jugoslovanskih proizvajalcev bombonov, metem ko desertnih izdelkov ne napravijo toliko. To mesto želijo seveda tudi obdržati. Zato imajo kar precej načrtov za prihodnost. Kot smo že omenili, predvidevajo v letu 1982 nakup pakirnih in zavijalnih strojev, že drugo leto pa bodo posodobili tudi linijo za izdelavo dražje proizvodov. To pomeni, da jih bodo seveda napravili tudi več. Za uresničitev teh načrtov pa bi potrebovali približno 60 milijonov dinarjev. Tako bi bil prenovljen celotni kandični oddelek, kar bi povečalo tudi možnosti njihovega izvoza v tujino. Zdaj namreč izvažajo v Zahodno Nemčijo pa tudi na vzhod polovico proizvodnje lizik, Amerikanci pa so se pred nedavnim zanimali za alpski mlečni bombon. Toda prav zato, ker ne zmorejo zaviti in zapakirati toliko bombonov, kot jih lahko napravijo, jim ne morejo ustreči.

Besedilo in slika:

DARJA JUVAN



Nova tržnica v centru Most se že odkriva radovednim očem. Ko smo se pri pristojnih zanimali, kdaj bo odprta, smo dobili enoglasen odgovor: V jeseni! Držimo pesti, da bo to v zgodnji jeseni.

AM

## USTALITEV — STVAR NAS VSEH

(Nadaljevanje s 1. strani)

Številni razpravljalci so po uvodnih besedah kritično in prizadeto analizirali gospodarski položaj v svojih delovnih organizacijah in ustalična prizadevanja pri prihodnjem obdobju. Nina Jevšnik iz Saturnusa je v svoji razpravi podrobno razčlenila položaj v svoji delovni organizaciji in dejala:

»Od vseh problemov je pri nas že od začetka leta najbolj izstopal problem oskrbe z deviznimi sredstvi, čeprav se ni bil znan med nastajanjem letnega načrta. Danes predstavlja ključno točko težav v poslovanju, vendar ga sedaj vgrajujemo tako v naše stabilizacijske programe kot v naše srednjeročne planske dokumente.«

Najnovejši stabilizacijski ukrepi ZIS in devalvacija dinarja so se pospešili potrebe po deviznih sredstvih. O tem je Nina Jevšnik sodila:

»V preteklih letih smo precej modernizirali našo proizvodnjo in vseh treh temeljnih organizacijah, nabavili smo tudi precej uvožene opreme krediti izmoženskih dobaviteljev. Z devalvacijo so se povečale naše obveznosti nasproti njim, kar v celoti povečuje vrednost izdelkov in njihovih cen in močno vpliva na poslabšanje konkurenčnosti na tržišču.«

V Saturnusu so povečali napore,

da bi čimveč svojih izdelkov izvažali na konvertibilno tržišče in rezultati teh prizadevanj se kažejo že danes, saj so v prvih mesecih v tozdu Tovarna embalaže že realizirali celotni obseg izvoza v letu 1979 in tudi plan Tovarne avtoopreme je uresničen.

V zvezi z resolucijo in sklepi, ki obvezujejo delovne organizacije, da morajo kriti uvoz z lastnimi deviznimi sredstvi, so v Papirnici Večve načrtovali za leto 1980 očitno povečan izvoz. V prvih petih mesecih tega leta so v tem uspeli; dobrih 58 % več so izvažali kot v enakem obdobju lani. Težave so nastale po devalvaciji dinarja in po zamrznitvi cen. O tem je razpravljal Andrej Zupšek povedal:

»Iz domačih virov se oskrbujemo izključno le s celulozo listavcev — s celulozo iglavcev, ki je glavna surovina, pa izključno iz uvoza, ker je doma ni. Tako imamo za zmanjšanje uvoza zelo malo možnosti. Pojavlja se tudi pritisk domačih dobaviteljev, ki zahtevajo devizno participacijo za uvoz osnovnih substanc za njihove proizvode. Torej moramo izvoz še povečati, ker mu bo le tak izvoz zagotavljal, da bomo lahko uspešno uvažali reprodukcijske materiale, ki zagotavljajo naše kontinuirano obratovanje.«

O položaju v Julonu ter o njih ukrepih je Franc Šolar ugotovil, da že

njihov gospodarski načrt za leto 1980 predvideva, da bodo tudi letos gospodarski na robu rentabilnosti in na robu pozitivnega finančnega rezultata. Menil je:

»Predvsem zaradi prepozno uveljavljene cene ultrabuna (šče v aprilu 1980) smo l. četrteletje končali z izgubo. Podčrtati moram, da sta proizvodnja in delo v I. in nato v II. finančnem obdobju dobro potekali. Zato smo upravičeno pričakovali, da polletna bilanca ne bo negativna. Te račune pa nam je prekržila devalvacija dinarja, ki je ceno surovine izredno povečala. Zato in zaradi zamrznjenosti cen naših izdelkov proizvajamo v tem hipu z izgubo. Položaj je še toliko slabši, ker nas je devalvacija ujela ob praznih skladiščih surovina, a tudi porabljena surovina še ni bila v celoti plačana, tako da bomo morali plačati še tečajno razliko. To praktično pomeni, da smo z dražjo surovino delali že ves mesec dni.«

Član konference iz Julona je posredoval konferenci tudi ukrepe, ki so jih sprejeli samoupravni in družbenopolitični organi v tej delovni organizaciji.

Iz besed tudi drugih razpravljalcev je velo spoznanje, da je treba boljše načrtovati in ponovno pregledati planske dokumente, več in boljše delati ter proizvajati kar se le da z domačimi surovinami pa seveda po-

hodka morajo delavci odločati hkrati.

Da pa delavci lahko predvidijo dohodek temeljne organizacije, morajo upoštevati tudi tržne odnose. Le-ti pa se ravna po zakonu vrednosti. Zato je treba poznati oblike in smeri delovanja tega zakona v sistemu plansko tržnega gospodarjenja, ker le tako lahko uresničujemo posamezne in splošne interese delovnih ljudi in občanov, izboljšujemo življenjske in delovne razmere ter zagotavljamo skladnejši razvoj proizvodnih sil. Z družbenim planiranjem usklajujemo tokove družbene reprodukcije, s sistemom skupnega planiranja pa ustvarjamo večjo trdnost in trajnost v razvoju posameznih tozdov.

D. J.

## V KORAK S ČASOM



Delovne linije za izdelavo bombonov

• SOBOTNA DELOVNA AKCIJA V IZOLIRKI

## Stabilizacija, čisto okolje, tovarištvo

V napore za stabilizacijo našega gospodarstva, se je vključila tudi ljubljanska Izolirka. Sprejeli smo in uresničili več stabilizacijskih ukrepov.

Eden teh je bil tudi predlog izvršnih odborov naših osnovnih organizacij, sindikata, da bi imeli delovno akcijo na prosto soboto. Teda smo delali vsi v dopoldanski izmeni, kajti plan je predvideval delo vseh proizvodnih obratov. Delavci iz režijskih služb so pomagali v proizvodnji, velik del le-teh pa je bil zadržan za čiščenje tovarniškega dvorišča in skladiščnih prostorov. Vse delo je potekalo po planu, katerega je na predlog sindikalne organizacije pripravilo vodstvo tozda.

Po mnenju naše sindikalne organizacije je imela delovna akcija večstranski učinek: prispevek vseh zaposlenih k stabilizaciji gospodarstva, položaja v Izolirki; prizadevanje naših delavcev za čistejše okolje; utrditev pripadnosti Izolirčanov svoji delovni organizaciji in razvijanje delovnega tovarištva ter prispevek k popestritvi dela sindikalne organizacije, saj bomo del ustvarjenih sred-

stev uporabili prav za njeno delovanje.

Prisotnost na delovni akciji je bila 100-odstotna in je presegla vsa pričakovanja. Tudi delovni rezultati v proizvodnji so presegli običajne normative za 10-20 %.

Po ugotovitvi IO OOS, da je bila akcija uspešno izvedena, smo izboljšovali predlog, da bomo podobno akcijo letos izvedli še enkrat, vendar bomo dali poudarek samo proizvodnji naših izdelkov, ki trenutno primanjkujejo našemu gospodarstvu.

Podobne delovne akcije na prosto soboto so organizirali tudi v drugih naših tozdih in ocenjujemo, da so delovni ljudi pripravljeni tudi z več dela utrjevati naše gospodarstvo, saj hkrati s tem utrjujejo tudi medsebojne tovariške odnose, kajti le s skupnimi močmi vseh bomo sposobni graditi naš samoupravni socialistični sistem.

Za konferenco sindikata Izolirke Ljubljana  
NIKO BAMBIČ

## Dohodek — osnova planiranja

V sistemu samoupravnega družbenega planiranja je treba poznati in tudi uresničevati nekatere vrline. Kot smo zapisali že v prejšnjem prispevku, je izhodišče celotnega družbenega planiranja tozd. Delavci v njem načrtujejo poleg svojega razvoja tudi razvoj vseh tistih delovnih organizacij, krajevnih skupnosti, interesnih skupnosti in družbenopolitičnih skupnosti, s katerimi jih povezujejo skupni interesi. Tako vplivajo na planiranje vseh odnosov v družbeni reprodukciji.

Plane sprejemajo vse samoupravne organizacije in skupnosti, pa tudi delovni ljudje in občani v družbenih organizacijah in društvih. Osnova planiranja pa je dohodek, kajti v planu nihče ne more predvideti razširitve neke dejavnosti ali uvedbe nove, če za to nima zagotovljenega denarja. Zato imajo še zlasti posebno obveznost do planiranja delavci v temeljnih organizacijah blagovne proizvodnje, ki ta dohodek ustvarjajo. Pri tem velja posebno podčrtati prizadevanja za čimvečjo produktivnost dela in za čimboljšo izrabo delovnega časa; odnose z delavci v drugih tozdih morajo urejati glede na skupno ustvarjeni prihodek, upoštevati pa morajo tudi dogovorjene potrebe in cilje. O ustvarjanju, pridobivanju in razporejanju do-

hodka morajo delavci odločati hkrati.

Da pa delavci lahko predvidijo dohodek temeljne organizacije, morajo upoštevati tudi tržne odnose. Le-ti pa se ravna po zakonu vrednosti. Zato je treba poznati oblike in smeri delovanja tega zakona v sistemu plansko tržnega gospodarjenja, ker le tako lahko uresničujemo posamezne in splošne interese delovnih ljudi in občanov, izboljšujemo življenjske in delovne razmere ter zagotavljamo skladnejši razvoj proizvodnih sil. Z družbenim planiranjem usklajujemo tokove družbene reprodukcije, s sistemom skupnega planiranja pa ustvarjamo večjo trdnost in trajnost v razvoju posameznih tozdov.

D. J.

• ŽELEZNIČARJI

## ZASE — ZA VSE

Delegati delavskega sveta Železniškega gospodarstva Ljubljana so na zasedanju 17. junija sprejeli ugotovitveni sklep o tem, da so delavci sprejeli akte o združevanju sredstev skupne porabe.

Gre za veliko solidarnostno akcijo, ki poteka po dveh vzporednih smereh. Prvo smo pravkar omenili: sprejem samoupravnih aktov o združevanju sredstev skupne porabe. Druga pa je neposredna opredelitev delavcev, da bodo v naslednjih treh letih prispevali vsak mesec nekaj desetakov za gradnjo počitniških zmogljivosti. Vsak delavec se sam odloči in s podpisom zagotovi, koliko bo prispeval vsak mesec — od 10 do 50 dinarjev.

S tako zbranimi sredstvi naj bi zagotovili denar za gradnjo nadomestnih počitniških zmogljivosti. Železničarji imajo namreč v Rovinju veliko počitniško naselje, v katerem je prostora za približno 900 dopustnikov. Zaradi urbanističnega načrta rovinjske občine pa bodo morali že prihodnje leto odstraniti objekte, v katerih je 476 postelj. To je vsekakor velika izguba, ki jo bodo morali nadomestiti z novimi zmogljivostmi. Zadeva se vleče že več let. Načrti so pripravljeni, lokacije določene, zbrati je treba le še denar. Železničarji so se odločili, da bodo del sredstev prispevali iz svojih osebnih dohodkov.

Delegati so med drugim sprejeli tudi informacijo o konstituiranju skupnosti tozdov. Železničarji so se namreč odločili, da bodo združevali dejavnost tistih tozdov, ki se ukvarjajo z enakimi nalogami. Ti naj bi skupaj reševali zadeve skupnega pomena. Gre za štiri vrste tozdov v izvršilni službi, ki naj bi ustanovili štiri skupnosti: skup-

nost tozdov za vleko, za transport, za promet in za infrastrukturo. Te skupnosti naj bi se takoj konstituirale, saj so za to sprejeti že vsi samoupravni sporazumi. Pričakujejo, da bodo te skupnosti odigrale pomembno vlogo pri kvalitetnem delovanju železnice in pri njenih nalogah na področju integralnega transporta.

Posebno pozornost so delegati posvetili industrijskim tiro. Na dnevnem redu sta bila industrijska tira: industrijski tir za Kovinotekno Celje v Zgornji Hudinji in predlog za razširitev nakladalnih naprav v Agroemoni, tozd Tovarna močnih krmil Ljubljana — Moste. Delegati so se odločili za sofinanciranje obeh objektov, in sicer po ključu, ki ga je že pred časom sprejel SIS za železniški in luški promet. Investitor prispeva 40 % sredstev, železnica skupaj s sisom pa 60 % — s tem da je v teh 60 % dve tretjini bančnih kreditov.

Naj še omenimo, da ima železnica v načrtu več industrijskih tirov v skupni dolžini nekaj nad 150 km. Lani so začeli graditi 12 industrijskih tirov, letos jih nameravajo 16 in prav toliko tudi prihodnje leto. Med tistimi, ki naj bi jih začeli graditi letos, je poleg mehanizacije prekladalnih naprav Agroemone tudi mehanizacija prekladalnih naprav za IPK, tozd Toplarna Moste, industrijski tir za Radensko in Unis v Mostah, tir za Javna skladišča in industrijsko cono v Mostah.

N. I.

## IZ DELOVNIH KOLEKTIVOV

Delovne in sestavljene organizacije Intertrade, Iskra, Emona, Jugorekstil, Ljubljanska banka, Metalka in Slovenijales so podpisale samoupravni sporazum o medsebojnem sodelovanju v zunanji trgovini. Cilj tega sporazuma je s skupnimi napor, načrtovanjem in koordinacijo pri večjih zunanjetrgovinskih poslih doseči večje izvozne rezultate. Hkrati se želijo bolj uveljaviti na trgih držav v razvoju in dolgoročno zagotoviti preskrbo naše proizvodnje s surovinami in energijo.

uvajanju v delo in da je v Saturnusu relativno zelo ozka in specifična tehnična problematika, s katero naj bi se ukvarjal mlad strokovnjak.

V prvih treh mesecih letošnjega leta je s spalniki TTG potovalo 18.962 potnikov iz Kopra, Maribora in Ljubljane v Beograd, Sarajevo in Split. Podatki o fizičnem obsegu dela v prvem trimesečju izkazujejo poprečno 66,6 % izkoriščenost zmogljivosti, medtem ko je bila izkoriščenost v enakem lanskem obdobju 72,7 %.

V Saturnusu imajo zadnje čase probleme z delavci. Osnovni problem, zakaj odhajajo strokovnjaki z visoko in višjo izobrazbo, so prenizki osebni dohodki in nestimulativni sistem nagrajevanja. Drugi problem je, da z mladimi strokovnjaki v tovarni premalo sodelujejo pri

V Gradisu je bil plemeniti gradbenih delavcev Slovenije, na katerem je tekla beseda o položaju gradbeništva v sedanjem gospodarskem trenutku.



Na sliki so generalni direktor Gradisa Saša Skalič, sekretar RO Štefan Praznik, predsednik ROSGDS Željko Humer in podpredsednik RO Mirko Primorac. (Foto: CVETO PAVLIN)